

**ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

**Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології, філософії та суспільних наук**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРЄВ

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ**

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)

галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні
відносини

спеціальність С4 Психологія

(шифр та найменування спеціальності)

освітньо-професійна програма Психологія

(назва однієї або декількох)

форма(и) навчання денна та заочна

КИЇВ 2025

**Інформація про розробника(ів) та розгляд і схвалення
робочої програми навчальної дисципліни**

РОЗРОБНИК робочої програми навчальної дисципліни
кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології, філософії та
суспільних наук

Марія ШЕПЕЛЬОВА

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології, філософії та
суспільних наук

Протокол № 1 від 25.08.2025

Завідувач кафедри

Олена ВЛАСЕНКО

ПОГОДЖЕНО:

Розглянуто та схвалено на засіданні навчально-методичної ради навчально-
наукового гуманітарного інституту

Протокол № 8 від 27.08.2025

Голова НМР

Сергій ГУБАРОВ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну		
1. Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	Психологія впливу, ВБ 2.5.	
2. Статус навчальної дисципліни	Вибірковий компонент	
3. Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	3-й рік навчання, 5 семестр	
Обсяг навчальної дисципліни за формами здобуття освіти	<i>очна (денна)</i>	<i>заочна</i>
Кількість кредитів	4	4
Загальна кількість годин, в тому числі:	120	120
аудиторні години	40	10
лекції	20	6
<i>семінарські</i>	20	4
самостійна робота	80	110
5. Вид підсумкового (семестрового) контролю	залік	
6. Інформація про консультації	За запитом здобувача вищої освіти в онлайн форматі	
7. Мова викладання	українська	
8. Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Шепельова Марія Володимирівна (кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології, філософії та суспільних наук)	
9. Контактна інформація викладача	shepelova.mariia@tnu.edu.ua	
2. Опис навчальної дисципліни		
Анотація дисципліни	Вивчення цієї дисципліни сприяє формуванню у здобувачів розуміння особливостей психологічного впливу та оволодінню ефективними засобами протистояння впливу.	
Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни	Мета вивчення дисципліни: розкрити зміст поняття психологічного впливу, його форми та засоби. Розглянути	

	<p>психологічні аспекти маніпулятивного впливу, ефективні засоби протистояння психологічному впливу, сприяти формуванню загальної психологічної культури студентів, їхньої готовності до професійної діяльності.</p> <p>Основними завданнями вивчення дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • формування уявлень про зміст поняття психологічного впливу; • визначення понять вплив, психологічний вплив, форми психологічного впливу, ініціатор впливу, адресат впливу, маніпуляція, маніпулятивний вплив, актуалізуючий вплив, макіавелізм, протистояння впливу, навіюваність, конформність, асертивність, психологічний захист, етика впливу; • аналіз основних форм та засобів психологічного впливу; • визначення специфіки маніпулятивного та актуалізуючого впливу; • ознайомлення з основними прийомами маніпулятивного впливу та особливостями маніпулятивного типу особистості; • формування у студентів навичок ефективного протистояння психологічному впливу; • розвиток професійного мислення студентів, набуття ними досвіду використання психологічних знань для вирішення конкретних завдань навчальної та майбутньої професійної діяльності; • сприяння професійному самовизначенню студентів і набуттю ними професійної ідентичності фахівця з психології.
Формат проведення дисципліни	Під час навчання використовуються наступні форми та методи: презентації,

	<p>бесіди і дискусії, індивідуальні науково-дослідні завдання.</p> <p>Віртуальне навчальне середовище, яке використовуватиметься у разі роботи в дистанційному режимі - Google Classroom.</p> <p>У дистанційному режимі лекції / практичні заняття будуть проведені за допомогою програм електронної комунікації Google Meet.</p> <p>Поточна комунікація з викладачем здійснюється через Classroom та корпоративну пошту.</p>
--	---

1. Тематика та зміст навчальної дисципліни.

Номер та назва розділу, теми, перелік основних питань	Вид навчального заняття	Форми і методи контролю знань	Кількість годин	
			денна	заочна
<p>Тема 1. Поняття впливу, процесу психологічного впливу. Психологічні аспекти впливу.</p> <p>Вплив як природне та соціальне явище. Поняття впливу. Форми впливу: вплив соціуму на особистість; вплив на рівні взаємодії великих і малих контактних груп, а також міжособистісної взаємодії; релігійний вплив; вплив науки і практики; вплив літератури та мистецтва, культурний вплив; соціалізуючий вплив; вплив засобів масової інформації; гендерні впливи; вплив містичних уявлень та забобонів.</p> <p>роцес психологічного впливу, ініціатор та адресат впливу. Цілі психологічного впливу, відкрита і прихована психологічна взаємодія. Класифікація впливів: зовнішній вплив і самовплив; спрямований і неспрямований вплив; навмисний (інтенціональний і ненавмисний (неінтенціональний) вплив;</p>	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	4	2
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	4	

безпосередній і опосередкований вплив.				
Тема 2. Форми та засоби психологічного впливу. Форми психологічного впливу: неімперативні прямі форми впливу (прохання, пропозиція, переконування, похвала, підтримка і утішання). Методи переконування. Умови ефективного переконування. Зовнішнє навіювання. Фактори ефективності навіювання. Особливості особистості сугестора. Імперативні прямі форми впливу: наказ, вимога, заборона, примушування, погрози, критика. Аргументація як засіб зняття внутрішнього супротиву. Правила аргументації. Дисциплінарні засоби впливу: попередження, догана, покарання. Поради щодо конструктивного сприйняття критики. Чутки і плітки як засоби психологічного впливу.	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	6	2
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	6	
Тема 3. Психологічні аспекти маніпулятивного впливу. Поняття маніпулятивного впливу. Маніпуляція як вид психологічного впливу. Специфіка ставлення маніпулятора до партнера. Ознаки, що використовуються для виявлення маніпуляції. Причини маніпуляції (за Е. Шостром). Відмінні риси маніпулятора і актуалізатора. Характеристики маніпулятора. Характерні риси актуалізатора. Прийоми маніпулятивного впливу.	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	6	2
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	6	2

Спрямованість маніпулятивної аргументації. Способи маніпулятивного впливу (за О. Л. Доценко). Демонстрація слабкості, безпомічності як засіб маніпуляції. Запобігливість, лестощі, підлабузництво, обман. Маніпулятивний (макіавелістський) тип особистості.				
Тема 4. Ефективне протистояння впливу. Види протистояння впливу. Навіюваність, конформність, асертивність: зміст понять у контексті протистояння впливу. Особливості механізмів психічного відображення та захист від маніпуляції. Поняття, форми і методи психологічного захисту. Базові стратегії та механізми психологічного захисту від впливу. Розпізнавання загрози маніпулювання й протидія йому. Проблема етики впливу.	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	6	
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитування; виконання письмових завдань	6	2

3. Організація самостійної роботи студентів

3.1. Підготовка до семінарських занять. Завдання з навчальної дисципліни «Психологія впливу» розробляються викладачем і передбачають тематичний перелік теоретичних та практичних завдань до кожного заняття, перевірку мультимедійних презентацій матеріалу доповідей, використання методичного матеріалу до дослідження когнітивних стилів особистості.

3.2. Матеріали для самоконтролю та самостійної підготовки.

Самостійна робота студентів (СРС) передбачає оволодіння студентом навчальним матеріалом передбаченим тематичним планом дисципліни, самостійне опрацювання тем навчальної дисципліни у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, а також передбачає підготовку до усіх видів контролю. Навчальний матеріал дисципліни передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи вноситься в перелік питань підсумкового контролю який опрацьовувався при проведенні аудиторних занять. Теми доповідей для СРС:

Тематика доповідей, рефератів для виступів студентів:

1. Вплив як природне і соціальне явище.
2. Особистісні фактори, що обумовлюють ефективність впливу.
3. Довіра-недовіра до джерела інформації як фактор ефективності впливу.
4. Які особливості психіки людини роблять її податливою до психологічного впливу?
5. Вплив простої присутності інших людей на поведінку людини.
6. Раціональна аргументація та емоційна експресія у повідомленні.
7. Переконавання як соціально-психологічний засіб впливу.
8. Основні особливості навіювання як засобу впливу.
9. Наслідування як засіб впливу і як механізм формування особистісних рис.
10. Пояснення Г. Тардом у книзі «Закони наслідування» суспільних процесів через феномен наслідування.
11. Проблема персональної відповідальності суб'єкта впливу за результати впливу.
12. Основні особливості міжособистісного впливу.
13. Потреби, з якими пов'язане прагнення особистості здійснити вплив на іншу людину.
14. Бар'єри, які встановлює людина на шляху небажаної інформації.
15. Значення візуальної психодіагностики у практиці впливу людини на людину.
16. Значення вікових та статевих особливостей суб'єкта впливу, які впливають на ефективність результату впливу.
17. «Ефект ореолу» у процесі міжособистісної взаємодії.
18. Техніка маніпулятивного впливу «Три так».
19. Значення усного і писемного мовлення як засобів впливу людини на людину.
20. Особливості невербальних засобів впливу.

3.3. Індивідуальні завдання.

Індивідуальні завдання з дисципліни «Психологія впливу»: реферати, доповіді, есе та інші види індивідуальних завдань, запропонованих викладачем, сприяють більш поглибленому вивченню студентом теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

Індивідуальні завдання (ІЗ) з дисципліни «Психологія впливу» виконуються студентами самостійно із забезпеченням необхідних консультацій з окремих питань з боку викладача на основі вільного вибору теми завдання. ІЗ охоплює усі основні теми дисципліни.

При виконанні та оформленні ІЗ студент може використати комп'ютерну техніку, інформацію з Інтернету, статистичний, довідковий та інші необхідні матеріали.

№ з/п	Тема заняття та індивідуальні завдання	Вид роботи	Форма контролю
1	Тема 1. Поняття впливу. Психологічні аспекти впливу. Опрацювавши тему за підручником і першоджерелами, укласти термінологічний словник.	<ul style="list-style-type: none"> - Письмовий аналіз літератури - Створення термінологічного словника 	Термінологічний словник
2	Тема 2. Форми та засоби психологічного впливу. Опрацювавши тему за підручником і першоджерелами, скласти рекомендації для студентів щодо ефективного переконування.	<ul style="list-style-type: none"> - Письмовий аналіз літератури - Складання рекомендацій 	Рекомендації
3	Тема 3. Психологічні аспекти маніпулятивного впливу. Опрацювавши тему за підручником і першоджерелами, укласти термінологічний словник.	<ul style="list-style-type: none"> - Письмовий аналіз літератури - Створення термінологічного словника 	Термінологічний словник
4	Тема 4. Ефективне протистояння впливу. Опрацювавши тему за підручником і першоджерелами, написати есе на тему: «Проблеми етики психологічного впливу»	<ul style="list-style-type: none"> - Письмовий аналіз літератури - Написання есе 	Есе

4. Технічне та програмне забезпечення (обладнання).

Кожному здобувачу потрібно доєднатися до навчального середовища Google Classroom, оскільки там розміщуються навчальні матеріали, проводиться тестування, ведеться журнал оцінювання навчальних досягнень, є можливість для листування з викладачем.

У режимі дистанційного навчання - вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного здобувача вищої освіти до програми Google Meet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку здобувач має самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету. Для роботи в дистанційному форматі потрібні ноутбук / персональний комп'ютер / мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для:

- комунікації та опитувань,
- виконання домашніх завдань,
- виконання завдань самостійної роботи,
- проходження тестування (поточний, підсумковий контроль) тощо.

7. Політика дисципліни.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання завдань відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн-тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватися в онлайн/змішаній формах за погодженням із керівником курсу.

8. Система та критерії оцінювання результатів навчання здобувача.

8.1. Види контролю, які використовуються під час вивчення дисципліни, та форма підсумкового (семестрового) контролю за навчальною дисципліною.

Формою підсумкового контролю за навчальною дисципліною є залік.

Контрольні заходи включають поточний контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських та занять і за результатами виконання завдань самостійної роботи. Передбачені такі види контрольних заходів: усна співбесіда під час семінарських занять, усний захист повідомлень за темою семінарського заняття, виконання тестових завдань, перевірка письмового звіту за результатами виконання письмових завдань.

Здобувач, який **не набрав прохідного мінімуму (60 балів)** з навчальної дисципліни - отримує незадовільну оцінку і вважається таким, що має академічну заборгованість.

8.2. Методи контролю та оцінювання

усне опитування

перевірка письмових робіт

захист доповідей до семінару, презентацій, есе

метод програмованого контролю: тестовий контроль

8.3. Критерії оцінювання навчальної діяльності здобувачів, в межах окремих форм здобуття освіти та видів навчальних занять, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання захисту доповідей, есе, рефератів на семінарському занятті:

3 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно

та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання.

2 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, може не вистачати аргументації в поясненнях. Допускаються несуттєві неточності.

1 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом. Має суттєві помилки у відповіді.

Критерії оцінювання доповнення / участі в дискусіях:

2 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми;

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

Критерії оцінювання презентації, доповідей, есе, рефератів

Презентація, доповідь, есе, рефераті- це наочне представлення результатів самостійної роботи здобувача з опрацювання обраної теми, питання, завдання тощо. Мета презентації – набуття здобувачем навичок з аналізу інформації та наочного представлення результатів дослідження. Критерії оцінювання наведені у таблиці 5.

Таблиця 5

Критерії оцінювання презентації, доповіді, есе, реферату

Кількість балів	Мета	Висновки	Ключові положення	Структура
<i>4-5 балів</i>	Всі частини пов'язані з метою і предметом дослідження та містять важливі твердження за темою дослідження	Результати дослідження узагальнюються метою формулювання важливих і значущих висновків за темою дослідження	Матеріал має в основі ключові положення, які повністю розкривають тему дослідження	Дослідження надає інформацію в логічній послідовності і завершується викладенням важливих моментів дослідження
<i>2-3 бали</i>	Матеріал містить важливі твердження за темою дослідження, але містить не відповідну	Деякі висновки є недостатньо обґрунтованими	Дослідження має в основі декілька ключових положень, однак вони перевантажені інформацією	Дослідження має певну непослідовність викладу теми дослідження

	темі інформацію			
0-1 бал	Матеріал має опосередкова не відношення до теми дослідження	Висновки є нелогічними або недостатньо обгрунтованими	У ключових положеннях відчувається нестача інформації, що необхідна для поточнення висновків	Дослідження має непослідовність у викладі теми

Критерії оцінювання практичних завдань:

4-5 балів - здобувач у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову, додаткову літературу та інформаційні ресурси, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження;

3 бали - здобувач у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності;

2 бали - в цілому володіє матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну літературу, наявні суттєві неточності;

0-1 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповідях чи в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань самостійної роботи.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів *підсумкового (семестрового) контролю*, є такі:

- виконання всіх *видів навчальної роботи*, що передбачені програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер *знань* навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних джерелах, вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- *характер відповідей* на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);

- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати *достовірність* одержаних результатів

8.4. Особливості набору балів за видами навчальної діяльності здобувача для кожної форми здобуття освіти та форми підсумкового (семестрового) контролю.

Розподіл балів за темами занять для заліку

Поточне оцінювання та самостійна робота					Всього балів	
					За підс. зм. модулів / тем занять та СР	На тестування відводиться
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	СР		
15	15	15	15	20	80	20
60				20		
Порогові бали					0-80	0-20
Загальна рейтингова оцінка					100	

Розподіл балів за видами діяльності (денна форма навчання):

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів за семестр	Форма контролю
Робота на семінарському занятті	5	4	20	Залік
Підготовка та захист доповідей, есе, рефератів на семінарському занятті	5	4	20	
Тестування	10	2	20	
Розв'язання практичних завдань	5	8	40	
Разом			100	
Розрахунок балу за залік : 20+20+20+40 = 100				

Розподіл балів за видами діяльності (заочна форма навчання):

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів за семестр	Форма контролю
Робота на семінарському занятті	10	2	20	Залік
Підготовка та захист доповідей, есе, рефератів на семінарському занятті	10	2	20	
Тестування	10	2	20	
Розв'язання практичних завдань	5	8	40	
Разом			100	
Розрахунок балу за залік : 20+20+20+40 = 100				

9.5. Шкала оцінювання результатів підсумкового контролю, що використовується в Університеті

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Значення оцінки
A	90 - 100 балів	«зараховано»/«passed»	Відмінно - відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	80 - 89 балів		Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 - 79 балів		Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 - 74 балів		Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 - 68 балів		Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	30-59 балів	«не зараховано»/ «failed»	Незадовільно - потрібно додатково працювати для отримання позитивної оцінки
F	1-29 балів		Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням курсу

9. Рекомендовані джерела інформації:

Рекомендовані джерела інформації до теми (основна література; допоміжна література; інформаційні ресурси в мережі Інтернет)

Основна література

1. Берн Е. Ігри, у які грають люди. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2022. 256 с.
2. Божко К. І. Макіавеллізм і маніпуляція як споріднені психосоціальні феномени. Психологія і суспільство. 2025. № 1. С. 147-157.
3. Гордієнко А. В. Негативні риси особистості у творчості та досягненнях студентів. Психологічні проблеми творчості: матеріали XXIV Міжнародної наукової психологічної конференції, 24 липня 2024 року

/ за ред. В. О. Моляко. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2024. С. 87-93.

4. Костюк, С., & Алмаши, С. Psychological protection against manipulation in educational work with young people. Вісник Національного університету оборони України, 84(2), 2025. 87–96.
5. Прибилев Ю., Базарний С. Моделювання психологічного впливу з врахуванням нейропсихологічних процесів. Безпека інформації. 2024. Т. 30, № 2. С. 219-224.
6. Сандвік Г., Рісдаль Й. Як протидіяти маніпуляціям. Видавництво нон-фікшену, 2021. 282 с.
7. Сафін, О., & Тептюк, Ю. Ключові характеристики негативної креативності особистості, що виявляються у її девіантній поведінці. *Психологічний журнал*, (10), (2023). С. 54–63.
8. Собченко О. М. Психологія впливу: навчальний посібник. К: Кондор, 2024. 158 с.
9. Чалдині Р. Переконавання: революційний метод впливу на людей. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 352 с.
10. Чалдині Р. Психологія впливу. Переконайте та досягайте успіху. Харків: КСД, 2022. 608 с.
11. Чалдині Р. Психологія впливу-2. Наука&практика. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2020. 400 с.
12. Чанс З. Психологія впливу та переконання. Як отримати все, що забажаєш. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 352 с.
13. Шепельова М. В. Вплив суб'єктивних орієнтирів на розуміння студентами невизначених ситуацій. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Психологія. Т. 34 (73), №1, 2023. С. 172-177.
14. Шепельова М. В. Особливості розуміння студентами невизначених ситуацій. Функціонування творчого мислення в умовах інформаційної невизначеності : монографія / В. О. Моляко, Ю. А. Гулько, Н. А. Ваганова [та ін.] ; за ред. В. О. Моляко. Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2024. С. 123-146.
15. Эрман П. Теорія брехні. Як визначити брехуна в бізнесі, політиці та приватному житті. К: КМ-БУКС, 2019. 320 с.
16. Van der Linden S. *Foolproof: Why We Fall for Misinformation and How to Build Immunity*. London : Allen Lane, 2023. 336 p.
17. Sah S. *Defy: The Power of No in a World that Demands Yes*. New York : Penguin Random House, 2025. 288 p.

18. Behavior change and social influence / ed. by D. Albarracín, B. T. Johnson. Princeton: Princeton University Press, 2024. URL: <https://openpublishing.princeton.edu/read/behavior-change-and-social-influence> (дата звернення: 27.01.2026).
19. Cialdini R. B. *Influence: The Psychology of Persuasion*. Updated ed. New York : Harper Business, 2021. 592 p.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Приховані трюки: як маніпулювати людьми. URL: Приховані трюки: як маніпулювати людьми - BBC News Україна
2. Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. URL: appspsychology.org.ua
3. Вчені записки Таврійського національного університету: серія Психологія. URL: Головна (vernadskyjournals.in.ua)
4. Психологічний часопис. URL: ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЧАСОПИС (apsijournal.com)
5. Телеграм-бот для науковців @InfoScienceBot